

عنوان مقاله:

کارکردهای اجتماعی طریقت نوربخشیه از آغاز تا عصر صفوی

محل انتشار:

پژوهش نامه تاریخ اجتماعی و اقتصادی، دوره 1، شماره 1 (سال: 1391)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسندگان:

حمید حاجیان پور - استادیار گروه تاریخ، دانشگاه شیراز (نویسنده مسئول)

اکبر حکیمی پور - دانشجوی دکتری تاریخ ایران بعد از اسلام، دانشگاه شیراز

خلاصه مقاله:

ساختار اجتماعی ایران عصر صفوی، با تاثیرپذیری از سیاست های پادشاهان صفوی، دیگر پذیرای تحركات سیاسی اجتماعی طریقت صوفیانه نبود. طریقت نوربخشیه با مشاهده حرکت صوفیان صفوی از محراب به جانب تخت سلطنت، تداوم محبوبیت و آزادی عمل اجتماعی خویش را در خطر دید. مرشدان نوربخشی تقریباً هم زمان با صوفیان، به منزله یک طریقت صوفیانه شیعه مذهب، در قلمرو تیموریان اعلام موجودیت سیاسی کردند، اما در ادامه نتوانستند هم چون صوفیان به قدرت سیاسی دست یابند. بنابراین در برابر تشیع سیاسی و عوام پسند صوفیان ناگزیر شدند رویکردهای مختلفی را در زمینه های اجتماعی اتخاذ کنند. تا بدین وسیله سلسله مذهبی خویش را حفظ کرده و با چشم امید به آینده مترصد فرصتی برای تبدیل طریقت خود به سلطنت باشند. تحقیق حاضر با بهره گیری از شیوه پژوهش کتاب خانه ای و تحلیلی درصد بررسی ابعاد گوناگون زمینه های حضور مرشدان نوربخشی در جامعه عصر صفوی و نیز کارکردهای اجتماعی آنان در این دوران است. به نظر می رسد پس از تشکیل حکومت صفویه، پادشاهان این سلسله دیگر نمی توانستند فعالیت سیاسی، اجتماعی، و مذهبی طریقت صوفیانه را ببینند. لذا از هر فرصتی برای سرکوب سلسله های مذهبی حاضر در قلمرو خود بهره می بردند. در مقابل، طریقت نوربخشیه، بسان دیگر سلسله های مذهبی، به سبب ناتوانی نظامی و مالی نسبت به شاهان صفوی با استفاده از توانایی های گوناگون اجتماعی خود نظیر اعتقاد به تشیع به منزله مذهب رسمی کشور، ادعای داشتن کرامات، فراگیری دانش طب و بهره گیری از آن برای حضور پررنگ تر در جامعه، سرودن اشعار در زمینه های گوناگون، و ... در تداوم حیات اجتماعی و سیاسی طریقت خود، به امید دست یابی به شرایط بهتر، می کوشیدند.

کلمات کلیدی:

طریقت نوربخشیه، تیموریان، صوفیان، تصوف، تشیع

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1356131>

